

**Lect. univ. dr. Gheorghe Butuc,
Facultatea de Istorie, Filosofie și Teologie,
Universitatea „Dunărea de Jos” din Galați**

TAINA BISERICII = TAINA VIETII

Abstract: *There are many definitions of the Church. Among all, that of Father Dumitru Stăniloae is the closest to our approach, because it highlights the Truth according to which the Life of the Church and the Life of man are One and the Same Life: “The Church is the reflection of the Life of the Most Holy Trinity in humanity”. That is, the Life of the Most Holy Trinity also becomes the Life of Man and of all the creation. One Life lived from different perspectives: uncreated and created.*

Keywords: *Mystery, Church, Life, Orthodox, One, uncreated, created.*

Cuvântul „Biserică”, în mentalul colectiv înseamnă un loc sau o clădire unde se fac diverse slujbe pentru oamenii religioși, cel mai adesea văzuți ca naivii unei societăți autonome în plin proces de dezvoltare. O mică parte dintre oameni participă la aceste slujbe fără să înțeleagă de ce, dar și-au făcut un obicei¹. O altă parte dintre oameni își asu-

1. Statisticile arată că la nivel mondial numărul ortodocșilor este în scădere evidentă. O cercetare realizată de *Society for Orthodox Christian History in the Americas* contrazice datele Patriarhiei Ecumenice, care arată că în lume sunt peste 300 de milioane de ortodocși, în realitate existând doar 192 de milioane. Cu toate acestea, autorul studiului, Matthew Namee arată că este greu de stabilit numărul exact, întrucât criteriile pentru apartenența ortodoxă sunt foarte diferite, unii luând în calcul Crezul mărturisit, alții numărul de botezați, iar alții participarea activă și regulată la Tainele Bisericii. În orice caz, potrivit unor calcule mai noi realizate de *New Yorker Pew Research Center*, procentul ortodocșilor din lume este în scădere întrucât, dacă acum un secol ei reprezentau 20 % din populația globului, astăzi ei mai reprezintă doar 12 %, în directă corelare cu populația ortodoxă din Europa, care a scăzut și ea în ultimul secol de la 91 % la 77 %. Vezi: *Agencia Católica de štiri KNA / ia*, (<https://www.dw.com/ro/noi-calculare-aparent-mai-pu%C5%A3ini-cre%C5%9Ftini-ortodoc%C5%9Fi-la-nivel-mondial/a-58553771> 25.06.2024, h: 23:13)

mă serios și responsabil actul credinței, dar și aceștia, adesea, sunt descumpăniți, pentru că întâlnirea lor cu Dumnezeu nu le poate fi confirmată, odată ajunși în Biserică².

Așadar, asistăm la un fapt straniu: oameni botezați (deci încorporați în Biserică – Trupul lui Hristos)³, dar care se împotrivesc Bisericii; oameni religioși, care frecventează Biserica, dar o contrazic izbitor prin faptele și atitudinile lor și credincioși asumați care suferă pentru că nu pot fi confirmați în credința lor din cauza unui formalism și conformism religios al slujitorilor. Excepția este tocmai Biserica însăși: întâlnirea Vie dintre Dumnezeu și Om, cel mai adesea ignorată și marginalizată.

În orice caz, observăm cu ochiul liber că există un paralelism între Viața Bisericii și viața omului. Ori omul este paralel cu Biserica, ori Biserica este paralelă cu viața Omului. Adică, fie Biserica, Viața ei, Viul ei pare prea abstract pentru oamenii dezinteresați, fie instituția Bisericii devine atât de comună, de secularizată și de populistă, încât nu mai corespunde căutărilor vii, oneste și adevărate ale celor treji sufletește.

Sunt multe definiții date Bisericii. Dintre toate, cea a părintelui Dumitru Stăniloae este cea mai aproape de demersul de față, pentru că subliniază Adevărul potrivit căruia Viața Bisericii și Viața omului sunt Una și Aceeași Viață: *Biserica este reflectarea Vieții Preasfintei Treimi în umanitate*⁴. Adică, Viața Preasfintei Treimi devine în fapt și Viața

2. Am cunoscut persoane care s-au întâlnit cu Dumnezeu pe căile vieții (așa cum numai El știe să recupereze pe cei căzuți), au venit în biserică și aici au dat de multă confuzie. Mai precis, nu L-au putut recunoaște pe Dumnezeu cu care s-au întâlnit, nici în predici, nici în ritualurile săvârșite. Nu-i de mirare, întrucât în relația cu Dumnezeu fundamentală este experiența personală, care nu se poate confunda cu profesia slujirii, nici cu formalismul participării la slujbe, nici cu obiceiul religios de a popula spațiul sacru al unei bisericii. În Biserică pot realiza comuniune doar cei care s-au întâlnit cu Dumnezeu cel viu.

3. „Hristos extins cu trupul Său îndumnezeit în umanitate sau umanitatea aceas-ta unită cu Hristos și având imprimat în ea pe Hristos cu Trupul Său îndumnezeit“. Cf. Pr. Dumitru STĂNILOAE, *Teologia Dogmatică Ortodoxă*, vol. II, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 2003, p. 215.

4. „Biserica e o comuniune de iubire scăldată în relațiile infinitei iubiri trinitare. Ea trăiește în oceanul tripersonal sau întreit subiectiv, nesecat, al acestei iubiri și vieți, sau în legătură cu acest izvor infinit, adăpându-se din el“. Pr. D. STĂNILOAE, *Teologia Dogmatică Ortodoxă*, vol. II, p. 228.

Omului și a întregii creații. O singură Viață trăită din poziții diferite - necreat și creat:

„Biserica e unirea a tot ce există sau e destinată să cuprindă tot ce există: Dumnezeu și Creație. Ea e împlinirea planului etern al lui Dumnezeu: atotunitatea. În ea e eternul și temporalul, ultimul - destinat să fie copleșit de eternitate; necreatul și creatul - ultimul destinat să fie copleșit de necreat, să se îndumnezeiască; spiritualul de toate categoriile și materia, ultima - destinată spiritualizării; cerul și pământul penetrat de cer; nespațialul și spațialul; *eu și tu, eu și noi, noi și voi* uniți în „Tu” divin, sau în relație dialogică directă cu El”⁵.

Toată Viața este de la Dumnezeu. În afara lui Dumnezeu nu este și nu poate exista Viață. Tot Viul este din Viul lui Dumnezeu dăruit și unei lumi create. Tot Viul este dat și întreținut de Dumnezeu: „Trimite-vei Duhul Tău și se vor zidi și vei înnoi fața pământului. Lua-vei Duhul Tău și se vor sfârși și în țărână se vor întoarce” (Ps 103:31-30). Așadar, Viața noastră nu este întâmplătoare, ci este o Viață trăită mai întâi în Dumnezeu și apoi împărtășită nouă din dragoste. De aceea, nu există monopol pus pe Viață. Nici măcar la Dumnezeu și cu atât mai puțin la om. Dumnezeu este Viață Trăită și împărtășită la modul Absolut din Iubire. Și tot din aceeași Iubire Este și Făcătorul de Viață: zidește întreaga lume ca o imensă țesătură de Viu în chipuri distincte.

Cartea Facerii este Cartea Vieții și, totodată, Cartea Iubirii în expansiune. Dumnezeu revarsă Iubirea Sa dincolo de Sine prin Viața Sa pe care o pune în imensitatea și felurimea unei Lumi Create. Aceasta înseamnă că Viața creației are în Sine Pecetea Treimii. Este o „Marcă Treimică” prezentă la nivelul fiecărei făpturi, în toată ontologia ei vizibilă și invizibilă. Este ca un mare „Sân/Pântece” dumnezeiesc, în care și prin care Trăiește toată creația. De aceea, Viața făpturilor nu este de o altă calitate decât Viața lui Dumnezeu. Este trăită distinct, dar are aceeași Calitate, același Viu, același Plin. Este o Mare Minune care niciodată nu scade, nu se împuținează și nu poate fi ucisă de nimeni și de nimic. Numai de aceea Fiul lui Dumnezeu a putut să trăiască deodată Viață de Dumnezeu și de Om. În acest sens, părintele Ghelasie Gheor-

5. Pr. D. STĂNILOAE, *Teologia Dogmatică Ortodoxă*, vol. II, p. 214.

ghe are o exprimare esențializată, care subliniază legătura directă și înrudirea de Taină dintre Creație și Creator:

„Creația este Naștere din Însăși Viața în Sine a Fiului Dumnezeu-iesc, ca răspuns de Iubire-Dăruire către Tatăl. Creația se naște astfel din Însăși Viața Ființialității Fiului. Creația are în sine Chipurile trăirii Vieții Fiului. Creația este în sine Limbajul Fiului și mișcările Sfântului Duh în orientare de dăruire către Tatăl. Creația este Chip Frate de Creație cu Fiul Ființial Dumnezeiesc. Creația are, ontologic, Chipurile Vieții Fiului, dar traduse în Substanțialitate-Ființialitate de Creație. Tot Frumosul și bogăția de trăire Ființială a Fiului se împărtășește în Frumosul și bogăția Chipurilor de Creație. Evanghelia zice: «Cine M-a văzut pe Mine, a văzut pe Tatăl». Creația poate zice: «Cine vede Creația, vede pe Fiul». Aici este Sacralitatea Creației, ca legătură a Creației directă cu Ființialitatea Fiului. Creația se naște din Chipurile Vieții Fiului. Creația se naște din Chipurile Vieții Fiului către Tatăl. De aici Sacralizarea Creației în legătură directă cu Însăși Sacralitatea Fiului. Creația se Naște prin Fiul și tot prin Fiul urcă până la Dumnezeu Tatăl”⁶.

Viața ca atare este semnul distinct al Prezenței lui Dumnezeu în Lume!

Ca să înțelegem această Unică Realitate: Dumnezeu și Omul prinși într-o Unică Viață, Dumnezeu zidește lumea ca o imensă Biserică, ca un mare Templu. În acest sens, Cartea Facerii ar putea fi numită *Templologie* sau *Eclesiologie*⁷: o Biserică/Templu Mare în care Omul cu

6. Ierom. Ghelasie GHEORGHE, *Isihasm, Trăirea Mistică a Liturghiei*, ediție îngrijită de Florin Caragiu, col. *Isihasm*, Editura Platytera, București, 2009, p. 78.

7. Părintele Ioan Ică jr, în admirație față de capitolul întâi al cărții *Facerii*, afirmă că Dumnezeu Se descoperă aici ca un Mare Artist și Arhitect, ca un Mare Pictor, desfășurând lumea cu o precizie și o măiestrie inegalabile, configurându-o ca un *Mare Templu sau o Mare Biserică*. În acest sens, părintele recomandă ca primul capitol al cărții *Facerii* să fie citit în paralel cu capitolele 25, 26 până la 40 ale cărții *Ieșirea*, unde Dumnezeu îi descoperă lui Moise planurile Cortului Sfânt, pe care îl și ridică și-l sfințește și are aceeași constatare față de el ca și aceea din Cartea Facerii: „Toate sunt bune/frumoase”. Acest paralelism al lecturii biblice pune în evidență directă imaginea despre crearea lumii identică cu cea despre facerea Cortului, ceea ce subliniază realitatea potrivit căreia Lumea este un Mare Templu, iar Cortul/Templul o Lume mică/comprimată. Vezi: *Predică la Miercurea întâi din Postul Mare*, 25 februarie 2015, minutul 5-7 (<https://www.youtube.com/watch?v=yi8jm8t-L2o&t=19s>, accesat 01 iulie 2024, h: 00:48).

Dumnezeu să trăiască o Singură Viață, ca o Singură Familie cu o ierarhie pe măsură. Astfel, există un Tată, Făcător a toate prin Fiul în Duhul Sfânt. El împărtășește Viața Sa neconținut, prin și din iubire, tuturor făpturilor a căror existență converge înspre om. Omul, la rândul său este conștiința creației, chemat să întoarcă Viața împărtășită de Creator, în semn de mulțumire pentru Darul minunat al Vieții – „*Ale Tale, dintru ale Tale*“, într-o continuă Liturghie cosmică⁸.

„Dacă omul este în sine Templu/Biserică, adică are în sine un altar, are în sine Pecetea Divină, pe acest altar își pune și propriul său Dar [...] și ce Dar putem să ducem? Nimic nu poate fi pe măsură Divină decât Darul de Filiație, care este Dar de Închinare, o Sacralitate a Iubirii [...] această Închinare se face Liturghisire-Icoană, se face Biserică și așa, în Chip de Biserică se poate ajunge până la Prefacerea Euharistică Liturgică, care nu mai este a ta proprie, ci este intrare în Planul Dincolo de tine, în care este primirea Vederii, a Oglindirii în Chipul Pecetii Divine, în care Divinul se revelează [...]”⁹.

Omul, potrivit Sfântului Apostol Pavel, este Templu al lui Dumnezeu (în concepția evreiască: 1 Co 3:16-17), realitate pe care, mai târziu, Sfântul Maxim Mărturisitorul, în *Mystagogia*, o va dezvolta sub mai multe aspecte.

Mai întâi, Biserica este *Icoana și Chipul lui Dumnezeu*:

„După cum Dumnezeu este obârșia tuturor și le ține pe toate unite cu El și întreolaltă prin Unica Putere care le străbate [...] așa și în Biserică sunt mulți și diferiți după gen și înfățișare, limbă și neamuri, moravuri și aptitudini, [...] dar tuturor Biserica le dă o singură formă și numire dumnezeiască, un singur nume (de creștin), o unică relație prin această credință simplă și neîmpărțită [...]”¹⁰.

8. Gheorghe BUTUC, „Sfânta Liturghie sau recrearea mistică a lumii“, *Doxologia*, joi 26 ianuarie (2023) (<https://doxologia.ro/sfanta-liturghie-recrearea-mistica-lumii>) și „Sfânta Liturghie sau comprimarea maximă a veșniciei“, *Ziarul Lumina*, miercuri, 14 august (2013) și luni, 19 august (2013), Serie Națională, anul IX, nr. 186 (2589), p. 6 și nr. 189 (2592), p. 6.

9. Ierom. Ghelasie GHEORGHE, *Chipul Omului*, ediție îngrijită de Florin Caragiu, Ed. Platytera, București, 2013, p. 61.

10. SF. MAXIM MĂRTURISITORUL, *Mystagogia*, trad. pr. Dumitru Stăniloae, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 2000, p. 26.

Apoi, tot Sfântul Maxim arată că Biserica este și *Icoana Cosmosului*, alcătuit din ființe văzute și nevăzute; *Icoana lumii sensibile*, alcătuite din cer și pământ și *Icoana Omului*, întrucât Biserica închipuie pe om, iar Ea este închipuită de el, ca om alcătuit din suflet și trup; și nu în ultimul rând, Sufletul omului este Biserică cu mintea contemplativă și practică. De altfel, Sfântul Maxim subliniază că toată existența văzută își are temeiul în cea nevăzută, ceea ce învederează că Viața nu se epuizează în cele ce se văd și că Izvorul ultim al Vieții este Dumnezeu¹¹. Adică, oricine primește și trăiește Viața cu această cunoaștere/conștiință este în Biserică și sporește/înnoiește Biserica.

Așadar, Omul și Lumea, ori sunt Biserică, ori sunt templu idolesc (Ap 3:9). Adam și Eva în Rai erau Biserica în manifestare și în creștere¹². Păcatul și moartea însă devin cancerul Vieții. De aici, după izgonirea din Rai, se dezvoltă în istorie cele două Genealogii: a Vieții și a morții, într-un conflict deschis, cu deznodământ imprevizibil.

Hristos și Maica Domnului, pe linia Genealogiei Vieții sunt Chipurile Vii ale Bisericii depline. Prin Maica Domului Biserica se deschide spre Cer, iar prin Hristos Cerul devine Biserică pe pământ. Hristos este cel ce rupe „peretele cel din mijloc al despărțirii” (Ef 2:14) făcând din cele Două Una. Așadar, în Hristos și Maica Domnului vedem toată esența Bisericii: tot Viul, tot nevăzutul, toată înălțimea, lățimea și adâncimea ei (Ef 3:18). Invers, toate actele Bisericii au drept scop esențial să Îl pună în evidență pe Hristos și se recunosc ca autentice în atitudinea Maicii Domnului: „Faceți orice vă va spune” (In 2:5). De aceea, spunem că Biserica este Trupul lui Hristos, pentru că toată funcționalitatea unui Trup oferă Modelul de funcționare al Bisericii: „Hristos este Capul, și noi membrele” (Ef 1:22-23). Este o funcționalitate consubstanțială, sinergică, divino-umană¹³. Orice accentuare unilaterală duce fie la mo-

11. Sf. MAXIM MĂRTURISITORUL, *Mystagogia*, pp. 15-24.

12. „Natura este Iconic de «Coborâre» a Divinului; Omul este Iconic de «Urcare a Naturii» în Divin. Și doar această Urcare în Divin face și o Nemurire a Formelor Naturii. Cf. Ierom. Ghelasie GHEORGHE, *Chipul Omului*, p. 154.

13. Nikolaos LOUDOVIKOS, *He apophatikē ekklesiologia tou homoousiou. Hē archegonē Ekklesia sēmera*, Atena, 2002. Este cea mai recentă contribuție în domeniul elesiologiei, părintele fiind cel care propune o viziune consubstanțială și circulară a Bisericii, în care darurile tuturor creștinilor se întrepătrund prin Duhul Sfânt,

nofizitism și monergism eclesiologic, erezii care pun în evidență ori numai lucrarea lui Dumnezeu, ori numai lucrarea omului; fie la dualism/paralelism eclesiologic: Dumnezeu cu ale Lui, omul cu ale sale, fără să se întâlnească vreodată.

Din nefericire, bisericile și parohiile noastre au astfel de accente, adesea fiind vizibile în ele diferitele extreme - fie paralelismul: viața mea și viața Bisericii, două realități separate; fie dualismul: una suntem la Biserică, alta în privat; fie monofizitismul/monergismul: ori facem noi totul și așteptăm premiu de la Dumnezeu, ori Îl lăsăm pe Dumnezeu să facă totul și noi așteptăm resemnați; fie un sentimentalism și moralism anost, rigid, conformist și frustrant; fie un tip de magie religioasă, prin care Îl „forțăm” pe Dumnezeu să toarne automat har peste toate fără-delegile noastre. Christos Yannaras, de câteva decenii bune, ne-a atras atenția asupra pericolului căderii evenimentului eclesial în religie, adică în acte și gesturi formale „sub care sunt camuflate alienarea și falsificarea sau evlavia care poate întreține minunate iluzii de autenticitate”¹⁴. Domnia sa chiar declama profetic pericolul dispariției parohiei, ca eveniment comunitar, sub avalanșa agasantă a nevoilor individuale religioase de tot soiul:

o viziune de tip maximian, contra unei concepții limitate a eclesiologiei de tip occidental, supraetajată, sau o viziune harismatică exagerată de tip slav și grecesc. O sumară și esențială analiză la: Ioan I Ică jr. în capitolul dedicat *eclesiologiei ortodoxe integrale* – două recente proiecte, din: *Canonul Ortodoxiei I. Canonul apostolic al primelor secole. Canonul și canoanele creștinismului apostolic*: I. Itinerare teologice B. Ortodoxia în secolul XX: de la neoscolastică la neopatristică, Deisis/Stavropoleos, 2008, pp. 53-57.

14. Christos YANNARAS, *Contra Religiei*, trad. Tudor Dinu, Editura Anastasia, București, 2011, p. 137 și pp. 124-139. În spațiul românesc, o replică pe măsură și adusă la zi a aceleiași teme a căderii în religie și formalism o are părintele profesor George REMETE în recenta lucrare *Leacuri contra evlaviei*, Editura Paideia, București, 2018, 292 pp. : „Formula Biserica, Cenușăreasa lumii poate fi înțeleasă în primul rând ca o neglijare, ca un dispreț sau o batjocură dinafara ei. Dar există și alt sens: Biserica e «Cenușăreasa» pentru că e neglijată, disprețuită și pervertită dinăuntru, de ai săi. Atunci când nu se pune în slujba Bisericii, ci o stăpânește și o manipulează, o disprețuiește și pune interesul propriu înaintea celui al Bisericii, luând în calcul numai umanitatea Bisericii, clerul trădează Biserica strict uman și o manipulează ca pe o Cenușăreasă. Atunci el nu crede că Biserica e o prințesă sau Mireasa lui Hristos, ci că «statul sunt eu!» și «Biserica sunt eu». Pentru aceștia, Biserica e o bătrână țărăncă, zbârcită, proastă, slabă și disprețuită pe bună dreptate de fiii ei, ajunși domni”, p. 290.

„Transformarea în religie a Bisericii se identifică propriu-zis cu individualizarea credinței, a ascezei, a cultului: credința se pervertește în convingeri individuale, asceza, în morală individualistă, cultul, în îndatorire individuală. Convingerile corecte, supunerea față de unele porunci morale și consecvența în îndeplinirea obligațiilor cultice sunt de ajuns pentru a-i asigura individului îndreptățirea, mântuirea. În varianta religioasă a evlaviei, a mântuirii nu mai există nimic comun/colectiv. Nici comunitatea, corp al relațiilor de comuniune constituit la Cina Euharistiei, nici co-participarea la această constituire, nici căutarea mântuirii prin schimbarea modului de existență: în trecerea de la instinctul natural de autoconservare-dominanță la transcenderea sinelui și la sacrificiul de sine din dragoste“¹⁵.

Contrar acestor decăderi parohiale, Eclesiologia consubstanțialității este soluția din care ne putem avânta cu mult curaj să ne luăm în primire Darul Vieții în care am fost aduși: să trăim o singură Viață cu Dumnezeu, o Viață omenesc-dumnezeiască și dumnezeiesc-omenească; toate ale mele sunt ale Lui și toate ale Lui sunt ale mele; nu păstrez ceva al meu și Îi dau ceva lui Dumnezeu pentru că nici Hristos nu a păstrat ceva al Lui și ne-a dat ceva nouă, ci Totul se trăiește împreună și cu Totalitate. De aceea, toată Viața omului este o continuă îmbisericire: între el și Dumnezeu, el și semenii, el și creație; nu o stagnare în forme și clișee religioase, în definiții și formule recitate, ci într-un continuu dinamism al Duhului cu toți și cu toate.

Este o stare de uimire neîncetată și de mulțumire adâncă pentru Darul minunat al vieții în care am fost chemați de Bunul Dumnezeu și o uitare a tot ceea ce împiedică unirea cu El, Cheia de boltă fiind, ne spune Sfântul Isaac Sirul, *neîncetata pocăință*, adică puterea de a rămâne în condițiile vieții primite de la Dumnezeu:

„De îndată ce meditează cineva la Dumnezeu și la revărsările îmbelșugate care curg din El sau de la El, a ieșit din lume, a închis o ușă înaintea tuturor aducerilor-ămintă ale ei, iar patimile rămân la locul lor nelucrătoare, omul fiind înălțat din locul unde se află în ele; căci nu există virtute care să nu fie supusă unei continue luptă cu ele [...]”

Să ne gândim la bogăția îmbelșugată a oceanului creației Sale, la câte creaturi sunt ale Lui, și cum în milostivirea Lui poartă toate, acționează,

15. C. YANNARAS, *Contra Religiei*, p. 141.

organizează și guvernează toate; cum cu o iubire nemăsurată a așezat lumea și a început creația; cât de milostiv și răbdător este și cum iubește creația, o poartă și îi îndură cu blândețe necuviințele, păcatele și ticăloșiile ei, cumplitele blasfemii ale demonilor și oamenilor ticăloși. Cel care se oprește uimit de toate cele pe care le-a făcut și le face, se minunează și e lovit de uimire apoi în fața milostivirii Lui, cum după toate acestea Dumnezeu le-a pregătit o altă lume care nu va avea sfârșit, a cărei slavă n-a fost descoperită nici măcar îngerilor, măcar că aceștia sunt cuprinși în lucrarea Lui întrucât le îngăduie viața duhului cu care a fost înzestrată firea lor; cât de sublimă e această slavă și cât de înaltă e viețuirea viitoare, cât de neînsemnată viața de acum față de cea hărăzită pentru creație în viața cea nouă; și cum, pentru ca omul să nu fie lipsit de acea fericire din pricina abuzului de libertate pe care a primit-o, în milostivirea Sa [Dumnezeu], a imaginat un al doilea dar, *cel al căinței*, prin care acela să poată fi înnoit în fiecare zi și îndreptat în orice timp, și pe care a rânduit-o fără să-i fixeze timp, nici limite sau osteneli care să întrecă puterile [omenești], ci numai în gândire, în voință, în cuget, într-o inimă îndurerată care simte străpungere, așa încât pentru fiecare să fie ușor să scoată folos din ea, repede și în orice clipă¹⁶.

Așadar, cu cât Viața noastră se identifică cu Viața lui Dumnezeu, cu atât este mai îmbisericită, mai înnoită, se îmborsăvește și se umple de uimire, devenind „o Bucurie a tuturor de toți”. Pentru aceasta există o singură Regulă: să ne dăm deoparte cu inițiativele noastre și să-L lăsăm pe Dumnezeu să lucreze: „Vremea este să lucreze Domnul” (Ps 118:126), iar noi să ne adăugăm Lucrării Lui. Să nu-L împiedicăm pe Dumnezeu în lucrarea Lui cu „intențiile noastre bune”. Și, mai ales, să nu confundăm lucrarea noastră cu Lucrarea Lui, nici să le substituim, nici să le separăm. Adică, să nu ne folosim de cele ale lui Dumnezeu pentru a ne susține interese și devieri proprii.

De aceea, astăzi, cuvântul Biserică este foarte banalizat și prăfuit pentru că prea ușor transferăm cele ale noastre în dreptul lui Dumnezeu și invers; pentru că nu-L lăsăm pe El să vorbească, să lucreze, să sfințească, ci ne arogăm noi drepturile și Puterea Lui. De asemenea, pentru că am creat o dublură negativă a Bisericii cu oameni duplicitari

16. ISAAC SIRUL, *Cuvinte către singuratici*, Cuvântul 10, 13; 19, partea a doua recent descoperită, ediția a II-a, studiu introductiv și traducere diac. Ioan I. Ică jr, Editura Deisis, Sibiu, 2007, pp. 267-269.

care una spun și alta fac sau fac fără să înțeleagă și cred fără să cunoască și spun că mărturisesc Adevărul, dar trăiesc în minciună.

În acest sens, este urgentă nevoie să alăturăm cuvântului *Biserică* cuvântul *Viu*, prin care să recunoaștem Biserica Vie, în care Viața se identifică cu Biserica și în care mădulele ei sunt verzi și roditoare pentru că nu se complac vinovat (In 15:5-6). În Biserica Vie credem și trăim martiric, cu prețul vieții, nu ne blocăm în fixații și reguli abstracte; intrăm și ne integrăm într-o Tainică Rânduială, în Ritmul Tainic al Vieții, în Viața nesfârșită a lui Dumnezeu, tot așa cum Dumnezeu Se adaugă și Se integrează în Viața noastră de zi cu zi și clipă de clipă.